

Eiropa — brīva no ar dzimumu saistītas vardarbības

Eiropas Dzimumu Līdztiesības institūta (EIGE) loma

EIGE nodrošina piekļuvi līdz šim apkopotajiem statistikas datiem un informācijai par ar dzimumu saistītu vardarbību nolūkā atbalstīt tās institūcijas un ekspertus, kuri darbojas ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanas un apkarošanas jomā Eiropas Savienībā un ārpus tās.

Ar dzimumu saistīta vardarbība (GBV) ir vardarbība, kas vērsta pret personu, pamatojoties uz šīs personas dzimumu. Tā pārkāpj pamattiesības uz dzīvību, brīvību, drošību un cieņu, līdztiesību starp sievietēm un vīriešiem, nediskrimināciju un fizisko un psihisko integritāti.

Eiropas Parlamenta 2009. gada 26. novembra rezolūcijā par vardarbības pret sievietēm izskaušanu, Eiropas Savienības Padomes 2010. gada 8. marta secinājumos par vardarbības pret sievietēm izskaušanu, kā arī Padomes 2012. gada 6. decembra secinājumos par vardarbības pret sievietēm apkarošanu un sociālo pakalpojumu nodrošināšanu no vardarbības ģimenē cietušajiem ir uzsvērts pieejamo un salīdzināmo datu trūkums šajā jomā ES.

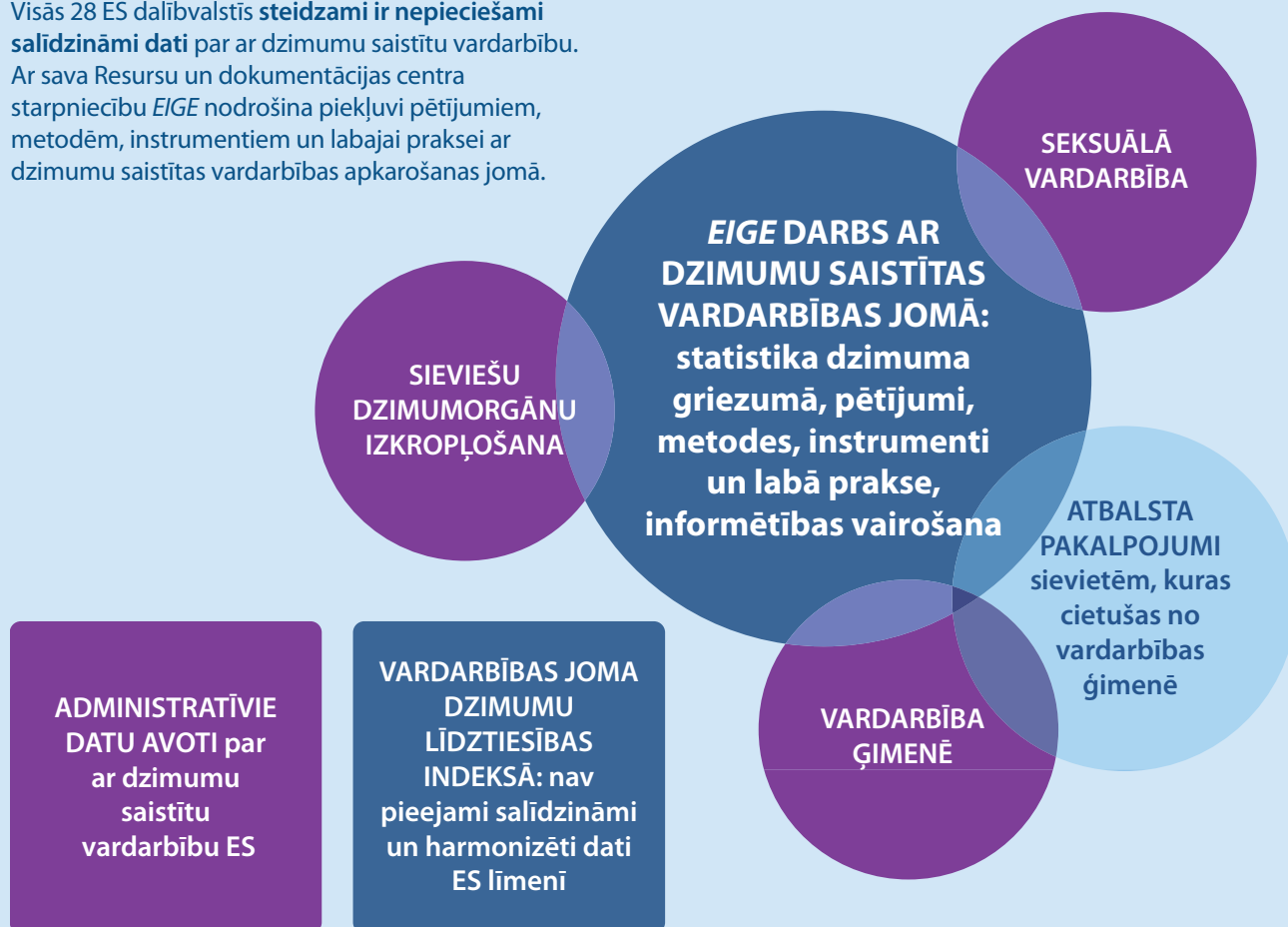
FREE ZONE

EIGE darbs ar dzimumu saistītas vardarbības jomā

Visās 28 ES dalībvalstīs **steidzami ir nepieciešami salīdzināmi dati** par ar dzimumu saistītu vardarbību.

Ar sava Resursu un dokumentācijas centra starpniecību *EIGE* nodrošina piekļuvi pētījumiem, metodēm, instrumentiem un labajai praksei ar dzimumu saistītas vardarbības apkarošanas jomā.

Vardarbība ģimenē

No
TO VIOLENCE
AGAINST
WOMEN

© Apvienoto Nāciju Reģionālais informācijas centrs (UNRIC)
Rietumeiropai — 2011. gada Eiropas reklāmu konkurss
"Nē vardarbībai pret sievietēm!" *Ralph Burkhardt*

Atbalsta pakalpojumi sievietēm, kuras cietušas no vardarbības ģimenē

EIGE PĒTĪJUMI LIECINA, ka vardarbības upurus ES-28 dalībvalstīs neatbalsta efektīvi. Nepietiekami pakalpojumi, kas būtu piemēroti no vardarbības cietušām sievietēm, un dzimumu vērā ņemošu obligātu apmācību neesamība profesionāļiem, kas strādā ar sievietēm — vardarbības upurēm, ir tikai daži no iemesliem.

EIGE nodrošina:

- pirmo pilno salīdzināmu un ticamu datu kopumu par atbalsta pakalpojumiem sievietēm, kuras cietušas no vardarbības, visās ES dalībvalstīs;
- padziļinātu pārskatu par šo pakalpojumu diapazonu, apjomu, faktisko izmantošanu un kvalitāti;
- ieteikumus par to, kā uzlabot pakalpojumus sievietēm, kuras cietušas no vardarbības, datu vākšanu, tiesiskajiem un politikas pasākumiem.

Vai zinājāt, ka (*):

- tikai 13 dalībvalstis juridiski ir paredzējušas valsts finansējumu specializētajiem pakalpojumiem sievietēm, kuras cietušas no vardarbības;
- tikai 6 dalībvalstīm ir palīdzības dienesti sievietēm, kuras cietušas no vardarbības; tie ir pieejami visu diennakti un ir par brīvu;
- tikai 8 dalībvalstīs patvērumi sievietēm, kuras ir cietušas no vardarbības, ir pieejami visos reģionos.

(*): Dati iegūti, kad Horvātija nebija Eiropas Savienības dalībvalsts.

Uzziniet vairāk!

- EIGE ziņojums "Pārskats par Pekinas rīcības platformas īstenošanu ES dalībvalstīs: vardarbība pret sievietēm — atbalsts upuriem". ("Review of the Implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States: Violence against Women — Victim Support".)

Ziņojums bija par pamatu Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju tiesību aizsardzības padomes (EPSCO) 2012. gadā pieņemtajiem secinājumiem par vardarbības pret sievietēm apkarošanu un sociālo pakalpojumu nodrošināšanu no vardarbības ģimenē cietušajiem.

- Galvenie konstatējumi no ziņojuma pieejami angļu, franču, grieķu un vācu valodā.
- Faktu lapas (pieejamas angļu valodā).

Visi materiāli ir pieejami <http://eige.europa.eu>

Seksuālā vardarbība

EIGE PĒTĪJUMI LIECINA, ka starp dalībvalstīm pastāv būtiskas atšķirības datu vākšanas, juridisko risinājumu, pastāvošo rīcības plānu, kā arī izglītojošu materiālu un apmācības ziņā attiecībā uz seksuālo vardarbību. Visbiežāk oficiālie datu avoti nesniedz informāciju par attiecībām starp vainīgo un seksuālās vardarbības upuri, kriminālā statistika nav pieejama dzimuma griezumā vai dalījumā pa seksuālās vardarbības veidiem. Tas ļoti apgrūrina seksuālās vardarbības efektīvu novēršanu un izskaušanu.

EIGE nodrošina:

- pirmo ES mēroga datubāzi ar resursiem, kas saistīti ar seksuālās vardarbības apkarošanu, tostarp:
  - kontaktinformāciju par pilsoniskās sabiedrības organizācijām un to resursiem par seksuālo vardarbību;
  - sarakstu ar starptautiskajiem un valsts pētījumiem, kas saistīti ar dažādiem seksuālās vardarbības aspektiem;
  - informētības vairošanas kampaņu piemērus;
  - informāciju par seksuālās vardarbības apkarošanā iesaistītajiem dienestiem visā ES;
  - materiālus un informāciju par seksuālās vardarbības upuriem;
  - vadlīnijas, rokasgrāmatas un apmācības programmas profesionāļiem un intervences protokolus dažādiem profesionālajiem dienestiem;
- ieteikumus esošo datu un resursu par seksuālo vardarbību pret sievietēm ES apzināšanai un novērtēšanai.

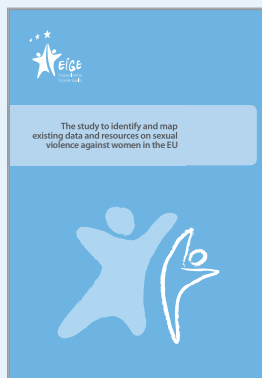
Vai zinājāt, ka (*):

- tikai 7 dalībvalstis ir izstrādājušas rīcības protokolus policijai attiecībā uz seksuālo vardarbību, un tikai 10 — tiesu medicīnas ekspertiem vai ārstiem;
- tikai 10 dalībvalstis ir organizējušas pret seksuālo vardarbību vērstas kampaņas;
- 17 dalībvalstis ir izstrādājušas materiālus seksuālās vardarbības upuriem.

(*). Dati iegūti, kad Horvātija nebija Eiropas Savienības dalībvalsts.

Uzziniet vairāk!

- EIGE "Pētījums esošo datu un resursu noteikšanai un kartēšanai attiecībā uz seksuālo vardarbību pret sievietēm ES" ("Study to identify and map existing data and resources on sexual violence against women in the EU").
- Pirmā ES mēroga datubāze ar resursiem par seksuālo vardarbību.
- Datubāze ar kriminālās statistikas datiem par seksuālo vardarbību.

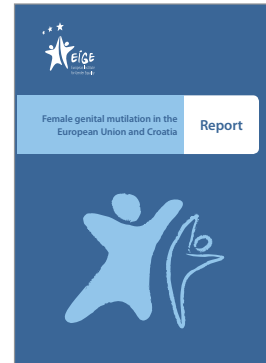
Visi materiāli ir pieejami <http://eige.europa.eu>

Sieviešu dzimumorgānu izkropļošana (SDI)

EIGE PĒTĪJUMS LIECINA — lai efektīvi apkarotu sieviešu dzimumorgānu izkropļošanu, ES ir vajadzīga visaptveroša stratēģija, kas ņemtu vērā dzimumu un būtu balstīta cilvēktiesību pieejā, kā arī celtu meiteņu un sieviešu spēju kontrolēt savu dzīvi un līdzsvarotu valsts īstenotos aizsardzības, novēršanas un juridiskās apsūdzības pasākumus. Turklāt vienlīdz svarīgi ir gan uzlabot datu vākšanu, gan pastiprināt centienus panākt uzvedības maiņu starp sieviešu dzimumorgānu izkropļošanu praktizējošām kopienām, lēmumu pieņēmējiem un ieinteresētajām pusēm SDI izcelsmes valstīs.

EIGE nodrošina:

- **pirmo ES mēroga pārskatu** par situāciju un tendencēm sieviešu dzimumorgānu izkropļošanas jomā;
- **aptverošu analīzi** par apkopotajiem datiem, uzraudzības iniciatīvām; tiesiskajiem un politikas pasākumiem; atbalsta pakalpojumiem; koordinēšanu un starpnozaru sadarbību šajā jomā;
- **labo praksi, metodes un instrumentus** sieviešu dzimumorgānu izkropļošanas novēršanai un apkarošanai;
- informāciju par **vadlīnijām un apmācības materiāliem profesionāļiem**, kas strādā ar sieviešu dzimumorgānu izkropļošanas jautājumiem;
- **informāciju un resursus**, kuros apkopotas tiesību normas, politikas un rīcības plāni par sieviešu dzimumorgānu izkropļošanu valsts un reģionālā līmenī;
- **ieteikumus**, kā aizsargāt meitenes, sievietes un Eiropas sabiedrību no sieviešu dzimumorgānu izkropļošanas.

Uzziniet vairāk!

- **EIGE "Pētījums par sieviešu dzimumorgānu izkropļošanas pašreizējās situācijas un tendenču kartēšanu 27 ES dalībvalstīs un Horvātijā"** ("Study to map the current situation and trends of female genital mutilation in 27 EU Member States and Croatia"), ko pasūtīja Eiropas Komisijas priekšsēdētāja vietniece Vivjena Redinga (*Viviane Reding*).
- **Valstu aktu lapas**, kas pieejamas visās valodās.
- **Datubāzes ar resursiem, labo praksi, metodēm un instrumentiem** sieviešu dzimumorgānu izkropļošanas novēršanai un izskaušanai, tostarp novēršanas kampaņas, politikas pasākumi, vadlīnijas un apmācību materiāli profesionāļiem, kas strādā ar sieviešu dzimumorgānu izkropļošanas jautājumiem.
- **Valstu ziņojumi**.

Vai zinājāt, ka (*):

- tikai 8 ES dalībvalstīs ir veikti pētījumi par sieviešu dzimumorgānu izkropļošanas izplatību;
- tikai 10 ES dalībvalstīs ir konkrēti krimināltiesiski noteikumi attiecībā uz sieviešu dzimumorgānu izkropļošanu;
- tikai 7 dalībvalstīs slimnīcu/medicīnas dokumentācijā tiek apkopota informācija par sieviešu dzimumorgānu izkropļošanu.

(*) Dati iegūti, kad Horvātija nebija Eiropas Savienības dalībvalsts.

© Apvienoto Nāciju Reģionālais informācijas centrs (UNRIC) Rietumeiropai — 2011. gada Eiropas reklāmu konkurss "Nē vardarbībai pret sievietēm!" Marta Lopez

Visi materiāli ir pieejami <http://eige.europa.eu>

Administratīvo datu avotu saistībā ar vardarbību pret sievietēm Eiropas Savienībā kartēšana

PĒTĪJUMS LIECINA, ka administratīvo datu avoti var būt noderīgi, lai vāktu salīdzināmos datus par ar dzimumu saistītu vardarbību, tomēr gan ES, gan dalībvalstu līmenī ir nopietnas problēmas, kas jārisina. Vairākumā dalībvalstu nav ne salīdzināmu datu dzimuma griezumā, ne konkrētu mehānismu, lai koordinētu datu vākšanu par vardarbību, kas saistīta ar dzimumu.

Visplašāk administratīvajos datu avotos ir aptvertas šādas ar dzimumu saistītas vardarbības formas: intīmā partnera vardarbība, izvarošana un seksuālā vardarbība. Visplašāk aptvertie sektori ir policija un tiesas. Divos *EIGE* ziņojumos ir sniegts pārskats par tiesisko un politisko ietvaru, kas ir pamatā administratīvajiem datiem ES un dalībvalstu līmenī.

EIGE nodrošina:

- pirmo ES mēroga administratīvo datu avotu par vardarbību, kas saistīta ar dzimumu, 28 ES dalībvalstīs apskatu un analīzi;
- novērtējumu par salīdzināmo administratīvo datu par ar dzimumu saistītu vardarbību vākšanas iespēju ES līmenī;
- oficiālu statistiku par administratīvo datu avotu sadalījuma proporciju 28 ES dalībvalstīs pa sektoriem.

Tiešsaistes datubāze, kas ietver administratīvo datu avotus par ar dzimumu saistītu vardarbību: <http://eige.europa.eu/gender-based-violence/administrative-data-sources>

EIGE direktore Virginija Landbaka ziņojuma par administratīvo datu avotiem ar dzimumu saistītas vardarbības jomā ES atvēršanas pasākumā. EIGE, 2014. gada 25. novembris.

Vai zinājāt, ka:

- atšķirības juridiskajos terminos un ar dzimumu saistītas vardarbības formu definīcijās dalībvalstīs ir galvenā problēma datu vākšanai;
- visās ES dalībvalstīs policija vāc informāciju par intīmo partneru vardarbības gadījumiem;
- tiesu datus izmanto, lai sagatavotu lielāko vairumu statistikas datu par ar dzimumu saistītas vardarbības noziegumiem ES dalībvalstīs.

Uzziniet vairāk!

- Pētījums “Administratīvo datu avotu par vardarbību pret sievietēm 28 ES dalībvalstīs kartēšana: pašreizējais salīdzināmo datu status un vākšanas potenciāls visā Eiropas Savienībā” (*“Mapping Administrative Data Sources on Gender-based Violence against Women in the EU-28: Current Status and Potential for Collection of Comparable Data across the European Union.”*)
- **Tiešsaistes datubāze:** resursi, literatūra, tiesību akti, kā arī administratīvie avoti un statistikas pārskati.
- **Kartēšanas rīks, pamatnostādnes un ieteikumi** būtisku, ticamu un salīdzināmu administratīvo datu vākšanai par ar dzimumu saistītu vardarbību visās ES dalībvalstīs.

Vardarbības izmaksu novērtējums

PĒTĪJUMI LIECINA, ka ar dzimumu saistītas vardarbības un intīmā partnera vardarbības ietekme uz ekonomiku un sabiedrību ir augsta. Ar vardarbību pret sievietēm saistītas gan tiešās, gan netiešās izmaksas. Pirmās ietver visas izmaksas, kas ir tieši radušās cietušajam, piemēram, medicīnas izmaksas un pakalpojumu nodrošināšana. Netiešās izmaksas ir saistītas ar šīs pieredzes ietekmi uz individuālu cietušo un to, kā tas ietekmē viņa līdzdalību sabiedrībā un personas turpmākos ieņēmumus. Datu prasības

attiecībā uz vardarbības izmaksām ir sarežģītas, un ar dzimumu saistītas vardarbības jomā nav savākts pietiekami daudz datu. Tāpēc *EIGE* pasūtīja pētījumu, balstoties uz kuru varētu ierosināt metodes, lai noteiktu ar dzimumu saistītas vardarbības un intīmā partnera vardarbības pret sievietēm un vīriešiem izmaksas 28 ES dalībvalstīs. Šajā izpētē secinājumus iegūst no Apvienotās Karalistes modeļa, proporcionāli iedzīvotāju daudzumam attiecīgajā valstī salīdzinājumā ar Apvienoto Karalisti.

EIGE nodrošina:

- padziļinātu apskatu un analīzi attiecībā uz metodēm, kas izmantotas, lai aprēķinātu ar dzimumu saistītas vardarbības un intīmā partnera vardarbības ekonomiskās izmaksas;
- intīmā partnera vardarbības pret sievietēm, ar dzimumu saistītas vardarbības pret sievietēm un arī intīmā partnera vardarbības un vardarbības pret **abiem** dzimumiem, t. i., vīriešiem un sievietēm, izmaksu aplēsi;
- gadījumu izpēti, kuru pamatā ir ar dzimumu saistītas vardarbības un intīmā partnera vardarbības izmaksas Apvienotajā Karalistē 2012. gadā.

Uzziniet vairāk !

- **“Ar dzimumu saistītas vardarbības izmaksas Eiropas Savienībā” (“Estimating the costs of gender-based violence in the European Union”).**
- *EIGE* tīmekļa vietne publikācijām: <http://eige.europa.eu/content/publications>

Vai zinājāt, ka:

- tikai Apvienotajā Karalistē vien ar dzimumu saistītas vardarbības pret sievietēm izmaksas pārsniedz 28 miljardus EUR gadā;
- trīs galvenie izmaksu veidi: negūti ekonomikas ieņēmumi; personisks kaitējums (fizisks vai emocionāls) upurim; nepieciešamo pakalpojumu nodrošināšana (kas tālāk sadalīti kategorijās);
- valsts izdevumi par specializētiem pakalpojumiem, lai novērstu ar dzimumu saistītu vardarbību un aizsargātu no tās, veido vien 3 % no pašreizējām kopējām intīmā partnera vardarbības pret sievietēm izmaksām.

Katru gadu
no 25. novembrim līdz 10. decembrim
**notiek kampaņa "16 dienas ar dzimumu
saistītas vardarbības novēršanai"**

© Apvienoto Nāciju Reģionālais informācijas centrs (UNRIC)
Rietumeiropai — 2011. gada Eiropas reklāmu konkurss "Nē vardarbībai
pret sievietēm!" Yves Carew

Visi materiāli ir pieejami <http://eige.europa.eu>

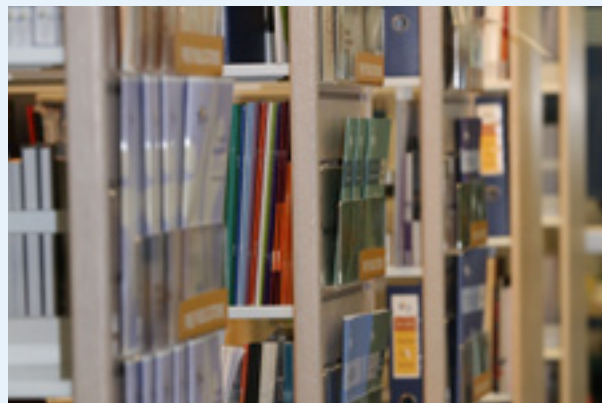
Vardarbība — joma dzimumu līdztiesības indeksā

Vardarbības jomu sadala divās apakšjomās: tieša vardarbība, kas ietver visas darbības, kuru rezultātā var tikt nodarīts fizisks, seksuāls vai psiholoģisks kaitējums, un netieša vardarbība, kas ietver attieksmi, normas un stereotipus, kas ir pamatā ar dzimumu saistītai vardarbībai.

ES līmenī nav pieejami salīdzināmi un harmonizēti dati, un tāpēc nav iespējams aprēķināt, kāds ir vardarbības jomas rezultāts. To uzskata par **lielāko problēmu** dzimumu līdztiesības novērtējumā ES, **aicinot visus politikas veidotājus ES un dalībvalstu līmenī nodrošināt salīdzināmu datu vākšanu**, lai efektīvi atbalstītu centienus izbeigt ar dzimumu saistītu vardarbību.

© Apvienoto Nāciju Reģionālais informācijas centrs (UNRIC) Rietumeiropai — 2011. gada Eiropas reklāmu konkurss “Nē vardarbībai pret sievietēm!” *Brune Buonomano*

EIGE Resursu un dokumentācijas centrs (RDC)

EIGE Resursu un dokumentācijas centrs nodrošina ātru un vieglu piekļuvi EIGE darba rezultātiem un **vairāk nekā 440 000 resursu**, politikas dokumentiem, pelēkajai literatūrai, grāmatām, rakstiem un datubāzēm par dzimumu līdztiesību un ar dzimumu saistītu vardarbību **no visām ES dalībvalstīm**. Materiāli ir pieejami **vairākās valodās**, tostarp angļu, franču, itāļu, nīderlandiešu, spāņu, vācu un zviedru valodā.

<http://eige.europa.eu/rdc>

Resursu un dokumentācijas centra EuroGender tiešsaistes platforma savienos jūs ar politikas veidotājiem, pētniekiem un ekspertiem no 28 ES dalībvalstīm un ES iestādēm. Lietojiet kopīgo tiešsaistes telpu, lai apspriestos un apmainītos ar informāciju attiecībā uz dzimumu līdztiesību un ar dzimumu saistītu vardarbību.

<http://eurogender.eige.europa.eu>

Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (EIGE) ir autonoma ES iestāde, kas dibināta, lai sekmētu un stiprinātu dzimumu līdztiesības veicināšanu, tostarp dzimumu līdztiesības principa integrēšanu visās ES politikās un izrietošajās valsts politikās, cīņu pret dzimumdiskrimināciju, kā arī vairotu ES pilsoņu informētību par dzimumu līdztiesību.

Ienāciet mūsu tīmekļa vietnē, kā arī pievienojieties mums *EIGE* sociālajos medijos, lai **uzzinātu vairāk!**

Kontaktinformācija:

Gedimino pr. 16

LT-01103 Vilnius

LIETUVA/LITHUANIA

Tālr. +370 52157444

E-pasts: eige.sec@eige.europa.eu

<http://eige.europa.eu>

Pievienojieties mums

 <http://www.twitter.com/eurogender>

 <http://www.facebook.com/eige.europa.eu>

<http://eurogender.eige.europa.eu>

<http://www.youtube.com/eurogender>

© Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts

© Apvienoto Nāciju Reģionālais informācijas centrs (*UNRIC*) Rietumeiropai —
2011. gada Eiropas reklāmu konkurss "Nē vardarbībai pret sievietēm!"

MH-05-14-007-LV-C

Publikāciju birojs

doi:10.2839/13972